

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) tippkohtumine toidujulgeoleku teemal - Nälja kaotamine maailmas

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2009. aasta resolutsioon ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni tippkohtumise ning toiduga kindlustatuse kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 33;
 - võttes arvesse oma 25. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni sööda ja toiduainete hinnatõusu kohta¹ ning oma 22. mai 2008. aasta resolutsiooni toiduainete hinnatõusu kohta ELis ja arengumaades²;
 - võttes arvesse oma 29. novembri 2007. aasta resolutsiooni Aafrika põllumajanduse edendamise kohta – ettepanek põllumajanduse arendamise ja toiduainetega kindlustatuse kohta Aafrikas³;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrust (EÜ) nr 1337/2008, millega luuakse rahastamisvahend kiireks reageerimiseks toiduainete hinnatõusule arengumaades⁴;
 - võttes arvesse oma 13. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni ühise põllumajanduspoliitika ja ülemaailmse toiduainetega kindlustatuse kohta⁵;
 - võttes arvesse ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) avaldatud põllumajanduse väljavaateid 2008–2017;
 - võttes arvesse rahvusvahelise arengule suunatud põllumajandusteaduste ja tehnoloogia hindamise institutsiooni (IAASTD) soovitusi;
 - võttes arvesse ühise põllumajanduspoliitika nn tervisekontrolli reformi tulemusi;
 - võttes arvesse abi tõhusust käsitlevat Pariisi deklaratsiooni;
 - võttes arvesse 16.–18. novembril 2009. aastal Roomas peetud FAO ülemaailmse toiduga kindlustatuse teemalise tippkohtumise järeldusi ja deklaratsiooni;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et Euroopa Liit on juhtiv arengu- ja humanitaarabi andja maailmas, kuid rahvusvahelisel tasandil on põllumajandusele antava ametliku arenguabi, eelkõige

¹ ELT C 263 E, 16.10.2008, lk 621.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0229.

³ ELT C 297 E, 20.11.2008, lk 201.

⁴ ELT L 354, 31.12.2008, lk 62.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0006.

Euroopa Liidult tuleva abi osakaal alates 1980. aastatest pidevalt vähenenud, moodustades 1980. aastal 17% ja 2006. aastal 3,8%; arvestades, et loodusvarade liigse koormamise taustal eeldatakse, et ülemaailmne toiduvajadus kahekordistub 2050. aastaks ja toiduainete tootmine maailmas peab suurenema;

- B. arvestades, et 2009. aasta toiduga kindlustatuse teemalise ülemaailmse tippkohtumise lõppdeklaratsioonis ei analüüsita piisavalt põhjuseid, miks nälja kaotamine on ebaõnnestunud, ega tehta konkreetseid ettepanekuid, kuidas näljavastast võitlust tõhustada; arvestades, et FAO andmetel piisab 30 miljardi euro investeerimisest aastas, et tagada 2050. aastaks 9 miljardi elanikuni küündiva rahvastiku toiduga kindlustatus;
- C. arvestades, et Euroopa Liit on suur toidutootja, kuid ka suur põllumajandustoodete importija ning paljude põllumajanduslike toorainete puhul on ta märkimisväärselt kaugel sellest, et suuta end ise sõltumatult varustada; arvestades, et loomasööda hinnatõus tõstab tootmiskulusid, mis võib põhjustada loomakasvatustoodete toodangu vähenemist;
- D. arvestades, et toorainehindade märkimisväärne kõikumine võib muutuda maailmaturul esiletungivamaks ja korrapärasemaks nähtuseks; arvestades, et toiduainete kõrgemad hinnad ei tähenda põllumajandustootjatele automaatselt suuremat sissetulekut ning selle peamiseks põhjuseks on põllumajandusliku tootmise sisendkulude kiire kasv ning järjest suurem erinevus tootmiskulude ja jaehindade vahel;
- E. arvestades, et toiduainete varud maailmas on kahanenud ohtlikult madala tasemeni, sest Teise maailmasõja järel jätkus varust üheks aastaks, 2007. aastal ainult 57 päevaks ja 2008. aastal kõigest 40 päevaks;
- F. arvestades, et isegi ELis on varud vähenenud nii suurel määral, et toidu hädaabiprogrammil on praegu vähem toitu, mida jagada; arvestades nimetatud probleemi, ja et ülemaailmsel toiduhinnakriisil on olnud kohesed ja rasked tagajärjed, mille tõttu FAO andmetel tõusis nälgivate inimeste arv maailmas 2009. aastal ühe miljardini, st kuuest inimesest üks on praegu alatoitunud ja kannatab kroonilist nälga;
- G. arvestades, et üle 40 miljoni inimese sureb iga aasta nälga ja vaesusesse, sh üks laps iga kuue sekundi järel; arvestades, et see on tekitanud mässe ja rahutusi terves ilmas, destabiliseerides veelgi riike ja piirkondi üle kogu maailma; tuletades meelde, et 185 riigi esindajad võtsid 1996. aasta toiduteemalise ülemaailmse tippkohtumise käigus kohustuse vähendada 2015. aastaks nälga kannatavate inimeste arvu poole võrra; ja arvestades, et rohkem kui pool maailma elanikkonnast moodustavad väiketalunikud, karjused ja maatöölised, kes on ühtlasi põhilised näljaohvrid;
- H. arvestades, et kliimamuutus mõjutab oluliselt põllumajandust, nt vähendades eriti vaestes maades põllumajanduslikku tegevust takistava veepuuduse tõttu saagikust;
- I. arvestades, et arengumaades annab põllumajandus tööd ja elatist rohkem kui 70%-le ning paljudes Aafrika riikides enam kui 80%-le tööjõust ning seetõttu on maaelu arengu poliitika vaesuse ja nälja probleemiga tulemuslikult tegelemisel ülioluline; arvestades, et Maailmapanga hinnangul on põllumajandussektori majanduskasv vaesuse vähendamisel kaks korda tulemuslikum kui muude sektorite majanduskasv,
- J. arvestades, et Euroopa Liit annab üle 50% arenguabist terves maailmas, sh liikmesriikides maksed; seda tõsiasja tõendab praegune EÜ rahastamisvahenditest antav toetus (umbes

1,8 miljardit eurot: 1 miljard eurot uue rahastamisvahendiga kiireks reageerimiseks toiduainete hinnatõusule arengumaades ning ülejäänud olemasolevate arengu- ja humanitaarabi vahendite kaudu);

- K. arvestades, et aina suuremat osa raadatud maad ja põllumajandusvahendeid kasutatakse loomasööda, liha ja agrokütuse tarvis biomassi tootmiseks, mis on aidanud kaasa ülemaailmsele spekulatsioonile põllumajanduslike toorainetega,
1. rõhutab, et nälga ja vaesust kannatavate inimeste arv ületab nüüd 1 miljardi piiri ning sellel on vastuvõetamatult hukatuslik mõju maailma elanikest ühe kuuendiku elule; märgib, et pika aja jooksul toiduga kindlustatusesse, põllumajandusse ja maaelu arendamisse tehtud liiga väheste investeeringute mõju teravnes hiljuti veelgi muude tegurite seas toidu-, finants- ja majanduskriisi tõttu, ja et üldised jõupingutused ei ole seni olnud piisavad aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks; märgib, et tuleb võtta ühiselt meetmeid, et anda sellele suundumusele tagasikäik ja teha järk-järgult teoks õigus piisavale toidule riikliku toiduga kindlustatuse raames;
 2. rõhutab igatüüpi õigust piisavale, ohutule ja toitvale toidule; nõuab näljavaba maailma ja juhib tähelepanu asjaolule, et tõsiseks võitluseks nälja vastu on vaja välja töötada terviklik poliitika, mis tõhustab jätkusuutlikku põllumajandust ja toiduainete tootmissüsteeme, et parandada arengumaade suutlikkust oma elanikkonda ära toita; kutsub riike üles rakendama FAO vabatahtlikke suuniseid, mille abil teostatakse järk-järgult õigust piisavale toidule riikliku toiduga kindlustatuse raames, ning toetab nende osalemise, läbipaistvuse ja aruandekohustuse põhimõtetel rajanevate suuniste rakendamist tegelikkuses; väljendab rahulolu Rooma tippkohtumisel põhimõtteliselt võetud kohustustega, kuid on siiski pettunud asjaolus, et konkreetseid finantslubadusi ei antud ja kohal viibis vähe G8 kõrgetasemelisi esindajaid; kutsub sellega seoses kõiki liikmesriike üles kahekordistama aastatuhande arengueesmärgi nr 1 (vähendada 2015. aastaks nälga poole võrra) saavutamiseks võetud kohustusi ja kiitma heaks ülemaailmse eesmärgi kaotada nälg ja alatoitumus 2025. aastaks või vähemalt varaseimaks võimalikuks kuupäevaks;
 3. rõhutab, kui tähtis on ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) kui Euroopa Liidus toiduainete tootmise tagamise vahend; on arvamisel, et ÜPP on alates selle kehtestamisest 1962. aastal taganud ELi kodanikele toiduga varustatuse ning kaitsnud ja edendanud lisaks maakeskkonda, ja et ELi toidutootmise standardid on maailma kõrgeimad; rõhutab, et ühenduse põllumajandusel peab olema sama roll ka tulevikus;
 4. rõhutab, et alates 2007. aastast on põllumajanduslike toorainete hinnad tugevalt kõikunud ja 2007. aasta keskpaigast kuni 2008. aasta keskpaigani tõusid hinnad järsult, millele järgnes jaehindade järsk tõus; märgib, et sellele põhitoorainete hindade järsule tõusule järgnes kiiresti toorainehindade järsk langus jätkusuutmatu tasemeni; on endiselt mures asjaolu pärast, et toiduainete hinnad võivad maailmamajanduse taastudes uuesti kasvada, kuna paljud struktuursed probleemid jäävad püsima, kaasa arvatud investeeringute puudumine ja suur nõudlus teatavates piirkondades;
 5. võtab murelikult teadmiseks põllumajandussisendite hinna kiire tõusu (näiteks väetiste ja seemnete hinnatõus), mis väljendub suuremates kulutustes, mida ei ole kõikidele põllumajandustootjatele (eelkõige loomakasvatuse sektoris) kompenseeritud võrdselt ja mis on märkimisväärselt kahandanud kõrgematest tooraine- ja toiduhindadest tulenevat põllumajandustootjate sissetuleku võimalikku kasvu, vähendades seega jätkusuutliku

põllumajandusliku tootmise suurendamise stiimulit; on mures selle pärast, et sisendihindade järsk tõus võib põhjustada sisendite väiksemat kasutust ja potentsiaalset tootmise vähenemist, mis teravdab toidukriisi Euroopas ja mujal maailmas;

6. juhib tähelepanu asjaolule, et viimaste aastate hinnakõikumised – nii kõrg- kui ka madalseisud – on muutnud toiduga kindlustatuse tagamise eriti raskeks; rõhutab, et kui põllumajandustootjad ei saa oma toodete eest õiglast hinda, lõpetavad nad tootmise; juhib veel kord tähelepanu asjaolule, et ELi põllumajandusettevõtted toodavad 17 – 30% maailma nisust, piimast ja veiseliha; rõhutab, et elujõuliste põllumajandusettevõtete säilitamine ELis on suurima tähtsusega ELi ja kogu maailma eelseisvatel aastatel toiduga varustamise seisukohalt;
7. juhib tähelepanu pikemaajaliste struktuursete põhjuste rollile hiljutises põllumajanduslike toorainete hinnatõusus, mille hulka kuuluvad järjepidevalt kasvav üleilmne nõudlus ja pidev investeringute vähendamine tootvasse põllumajandusse; märgib, et nende tegurite hulgas on maailma põllumajandustoodangule (põllumajandusliku tootmise ja toiduainete jaotamise kulude tõusu tõttu) ja toidukriiside esinemissagedusele vaesemates riikides (toiduainete riigisisese transpordi kulude tõttu) olnud oluline mõju energiahinna, eelkõige naftahinna tõusul;
8. märgib, et 2050. aastal arvatavasti 9 miljardi piiri ületava maailma elanikkonna toitmiseks peab põllumajandustoodang praegusega võrreldes 70% suurenema; juhib tähelepanu sellele, et maailmas kannatab üle 860 miljoni inimese pidevalt nälga; märgib, et Maailmapanga prognoosi järgi võib toiduainete kiire hinnatõus ning praegune kütuse- ja toidukriis tõugata võrreldes 2008. aastaga sügavamasse vaesusse veel 130–155 miljonit inimest;
9. on veendunud, et ÜPP peaks jääma ELi toiduga kindlustatuse poliitika nurgakiviks ning et seda tuleks täiendavalt kohandada, et lahendada toiduga kindlustatuse probleemid Euroopas ja maailma tasandil; hoiatab turutoetusmeetmete kaotamise ning põllumajandustootjate toetuste vähendamise eest seoses äärmiselt kõikumate toormehindadega ja seega põllumajandustootjate sissetulekutega;
10. rõhutab rahvusvahelise koostöö ja solidaarsuse tähtsust ning vajadust hoiduda ühepoolsetest meetmetest, mis ei ole kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja ÜRO põhikirjaga ning ohustavad toiduga kindlustatust; nõuab tasakaalustatud kaubanduskokkuleppeid, kuna need on oluliseks osaks ülemaailmse toiduga kindlustatuse probleemile reageerimisel;
11. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kaasaksid eelseisvatesse Kopenhaageni läbirääkimistesse õiglasel rahastamismehhanismid ja kliimamuutusega kohanemise vastutuse jagamise põhimõtte, pöörates erilist tähelepanu kliimahoidliku põllumajandustegevuse kui näljaga võitlemisel sidusa vahendi toetamisele, koordineeritud meetmete võtmisele, et takistada pinnase viljakuse ja bioloogilise mitmekesisuse kui toidu tootmissüsteemide kahe olulise osa jätkuvat vähenemist, ülemaailmsete toiduahelate üldise tõhususe suurendamisele ja jäätmekoguste vähendamisele ning kohalikule turule pääsu parandamisele;
12. tunnustab FAO seisukohta, et tõusvad toiduhinnad mõjutavad kõige rängemalt toiduainete netoimportijaid riike ning et paljud nendest riikidest on maailma vähim arenenud riigid; juhib taas tähelepanu asjaolule, et vaesus ja sõltuvus toidu impordist on

peamised toiduainetega kindlustamatuse põhjused; tunneb muret asjaolu pärast, et tegelikult müüakse ainult väike osa maailma toidutoodangust rahvusvahelistel turgudel ning see pärineb üha sagedamini vähestest ekspordiriikidest;

13. tunneb sügavat muret praeguse ülemaailmse finantskriisi pärast, mille tagajärjeks võib olla põllumajandusele eraldatavate rahaliste vahendite vähendamine; kutsub komisjoni üles analüüsima finantskriisi mõju põllumajandussektorile ning kaaluma ettepanekute esitamist, et tagada sektori stabiilsus ka laenude ja krediiditagatiste kättesaadavuse osas; juhib tähelepanu sellele, et käesolev toidukriis on tihedalt seotud finantskriisiga, millega seoses keskpankade tehtud likviidsuse süstid pankrottide ärahoidmiseks võisid suurendada spekulatiivseid investeeringuid toormesse; kutsub Rahvusvahelist Valuutafondi ja finantsstabiilsuse foorumit üles hindama seda nn kõrvalmõju ning võtma seda arvesse, kui tehakse ettepanekuid ülemaailmsete abinõude kohta;
14. on arvamisel, et ÜPP on ELi toiduga kindlustatuse poliitika oluline osa nüüd ja pärast 2013. aastat ning sel peaks olema tähtis roll arengupoliitikas, eriti seoses välispoliitikaga, mis käsitleb toiduga kindlustatust; on seisukohal, et toimivad ökosüsteemid, viljakas muld, stabiilne veevaru ja mitmekülgne maamajandus on pikaajalise toiduga kindlustatuse seisukohalt hädavajalikud; on seisukohal, et lisaks Euroopa Liidu toiduainete tootmise tagamisele võib ÜPP turgu moonutamata aidata kaasa ka toiduainete suurenenud nõudluse rahuldamisele kogu maailmas; nõuab meetmeid sellise kohaliku ja piirkondliku põllumajandustootmise stabiliseerimiseks, mis põhineb jätkusuutlikel tootmisviisidel ning pakub strateegilisi toiduvarusid;
15. on seisukohal, et rahastamisvahend kiirreageerimiseks kõrgustesse kerkivatele toiduhindadele arengumaades on vajalik esimene samm toidukriisist kõige enam mõjutatute esmavajaduste rahuldamisel; on arvamisel, et komisjon peaks kontrollima, kuidas raha kulutatakse, ja tagama, et seda kasutatakse alati seal, kus seda kõige rohkem vaja on, ning et komisjon peaks esitama korrapäraselt aruandeid Euroopa Parlamendile;
16. kutsub komisjoni üles tugevdama oma praeguseid Euroopas ja maailmas toiduga kindlustatuse tagamise programme; nõuab rahastamise suurendamist toiduga kindlustamise temaatilise programmi (2007–2010) puhul, millele praegu on eraldatud 925 miljonit eurot kogu programmiperioodiks; palub komisjonil viia läbi ELi põllumajandus-, arengu- ja kaubanduspoliitika ja vastavate programmide täieliku mõju hindamine, et tagada ülemaailmse toiduga kindlustatuse sidus ja jätkusuutlik poliitiline lähenemisviis;
17. kinnitab veel kord, et toiduga kindlustatus on riikide vastutusel ning et toiduga kindlustatuse probleemide lahendamisele suunatud kavu tuleb kavandada, koordineerida, nende omanikuks olla ja neid juhtida riigi tasandil ning need peavad toetuma konsulteerimisele kõikide peamiste sidusrühmadega; rõhutab, et toiduga kindlustatus peaks olema esmatähtis ja see peaks kajastuma riiklikes programmides ja eelarvetes; rõhutab, et heal valitsemistaval peaks olema juhtiv roll ning riigi tasandil korruptsiooniga tuleb tegeleda; on arvamisel, et võitlus näljaga peab rajanema õigusel sõltumatusele toiduainetega varustamisel, mida määratletakse kui riigi või piirkonna suutlikkust oma põllumajandus- ja toidupoliitikat, -prioriteete ja -strateegiaid demokraatlikult rakendada;
18. on arvamisel, et jätkuvad jätkusuutliku põllumajandustootmise uuringud on üliolulised; rõhutab avalikest vahenditest rahastatavate teadusuuringute, ELi mahepõllumajanduslike uuringute tehnoloogiaplatvormi ning teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi rolli; nõuab tehnosiirde programmide rakendamist arengumaades, kus

need on asjakohased; palub FAO liikmete valitsustel IAASTD soovitusi, et asendada analüüsiv-teaduslik tehnoloogiasirde põhimõtte sünteesiv-osaleva, talunikule keskendunud uuendusliku põhimõttega;

19. on seisukohal, et arengumaades takistab põllumajandustoodangu kasvu oluliselt asjaolu, et väikepõllumajandustootjatel on sageli võimatu saada laenu või mikro krediiti, et investeerida seemnetesse, väetistesse ja niisutusmehhanismidesse; rõhutab samuti probleemi seoses laenutagatistega, mis enamasti puuduvad; palub Euroopa Investeerimispangal uurida viise, kuidas pakkuda arengumaade kohalike toiduainete tootjate abistamiseks programme, millega kaasnevad laenutagatised, et neil oleks kergem saada laenu ja mikro krediiti;
20. otsustab luua kõrgetasemelise töörühma, mis tegeleks ELi panusega ülemaailmse toiduainetega kindlustatuse saavutamisse, et töötada välja ühine lähenemisviis suurimatele probleemidele, mis komisjon on kindlaks teinud jätkusuutliku põllumajanduse, kalanduse ja maapiirkondade arengu valdkonnas;
21. märgib, et ülemaailmne toidukriis on üks suurimaid ohte rahule ja stabiilsusele maailmas; tunneb sellega seoses heameelt komisjoni hiljutiste jõupingutuste üle ülemaailmse toiduga kindlustatuse küsimuse käsitlemisviiside uurimisel; kutsub liikmesriike üles toetama selliseid algatusi riigi ja kohalikul tasandil;
22. rõhutab, et juhul, kui välisinvestorid omandavad põllumaid, eelkõige Aafrikas, tuleb vältida kahjulikku mõju kohalikule toiduga kindlustatusele ning maa jätkusuutmatut kasutamist; juhib tähelepanu asjaolule, et maa kasutamisel tootmiseks võib olla ka positiivne mõju; nõuab tungivalt, et FAO ja liikmesriigid töötaksid välja ühised reeglid ja õigusakti ettepanekud, milles tunnistatakse kõigi riikide kohaliku elanikkonna õigust kontrollida põllumaad ja teisi loodusressursse, et tagada enda toiduga kindlustatus;
23. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.